

A tengerek óriásai

Hangos ismeretterjesztő cikk

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/a_tengerek_oriasai)

A kékbálna a földön élő állatok legnagyobbika. Ha egy óriási kétkarú mérlegre helyeznénk, a mérleg másik serpenyőjébe 25 kifejlett elefántot kellene ültetnünk!

Sajnos azonban ezt a tengeri óriást is a kihalás veszélye fenyegeti. Mielőtt a 19. század közepén a gőzhajókról elkezdték vadászni a kékbálnát, minden bizonnyal több, mint negyed millió példány szelte keresztül kasul az óceánokat. Csak az 1930-31-es vadászati szezonban 30 ezer állatot mészároltak le.

Ma a teljes kékbálna állományt nem egészen tízezerre becsülik.

A kékbálna az emlősök osztályába, a cetek rendjébe, a szilás cetek alrendjébe tartozik, ezen belül pedig a barázdás bálnafélék családjába.

Leginkább az Atlanti-óceán és a Csendes-óceán északi részén, a partok mentén illetve a nyílt tengerben lelhető fel. Testének hossza elérheti a 30 métert, tömege pedig 100 és 160 tonna között mozog. A legnagyobb pontosan megmért kékbálna egy 29,9 méteres nőstény

volt, amely közel 200 tonnát nyomott. A kékbálna teste hosszú és karcsú. Bőre kékesszürke kis világos foltokkal. Termetes alkata ellenére a kék bálna gyorsan úszik, vándorlaskor 15 kilométert tesz meg óránként, de gyors meneküléskor óriási testével 37 km/h sebességre is képes.

Szélcsendes időben páraoszlopa 7 méter magasra lövell, és 4-5 másodpercig látható. Testméreteinek megfelelően jelentős mennyiségű táplálékot kell magához vennie. Naponta akár 4 tonna plankton, apró rákok és kis halak vándorolnak az óriási gyomorba. Nincs foga, helyette a szájpadról eredő több száz szilával szűri ki a tengervízből a plankton. A szilája 100 centiméter hosszú és 55 centiméter széles. Táplálékát leginkább merüléskor fogja. Akár két órát is képes mintegy 500 méteres mélységben maradni. Felbukkanáskor áttöri magát a plankton felhőkön, és közben nagyokat "kortyol". Száját félig bezárja, közben sziláin át kiszivattyúzza a vizet, így módon szilasertéi között bőséges mennyiségű tápláló plankton fog fel. Ezután a vizet nyelvével átpréseli újra az ajkain kifelé. Eközben a planktonok kiszűrődnek a vízből szájból található szilái segítségével. Ezt követően a bálna lenyeli őket.

A kék bálnák a rákok közül kizárólag a lebegő rákokat ún. krillt esznek. Amikor egy bálna gyomrát megvizsgálták, 425 kilogramm krillt találtak benne. Az északi-sarkvidéki vizekben három rákfélével táplálkoznak. A jeges vízben több az oxigén és a széndioxid, mint a meleg vízben, ezért ott különösen gazdag az élővilág. A rákfélék különösen nagy számban fordulnak elő az északi és a déli jeges tengerekben. Ezért a bálnák tavasszal oda vándorolnak és csak ősszel térnek vissza a melegebb tengerekbe, hogy párosodjanak.

A kék bálnák szoros kötelékekben úsznak, gyakran látni őket kettes - négyes csoportokban. Vadászatkor és a szaporodási időben kialakulnak nagyobb csoportok is. A párzás a meleg trópusi vizekben megy végbe, itt születnek az utódok is. Mivel csupán vékony réteg szigetelő bálnazsírral rendelkeznek, hidegebb vizekben nem tudnának életben maradni. A vemhesség 11-12 hónapig tart, ennek végén egy utód jön a világra. Születésükkor mintegy 7 méter hosszúak, testtömegük 2-3 tonna. Tengeri emlős lévén, a kis bálna szoptatása is a tengerben történik. Naponta 600 liter tejet iszik meg, majd hat hónap után elválasztódik, amikor már kinőttek a szilái, és planktonokkal kezd táplálkozni, ugyanúgy, mint a felnőttek.

A hím a 22,5 méteres, a nőstény a 23 méteres testhossz elérésekor válik ivaréretté. A legtöbb nőstény csak háromévente lesz vemhes. A nőstény kék bálnák újabban közönséges barázdás bálna hímeikkel is párosodnak. Ez azért történik meg, mert ritkábban találkoznak fajtárs hímeikkel. Egyelőre nem ismert, hogy az ebből a kapcsolatból született "hibrid" borjak felnőtt korukban szaporodóképesek lesznek-e, - valószínűleg nem -

azonban a kék bálnák számát ez a tényező is csökkenti.

A kékbálnák várható életkora 80 év.

A kékbálnák a Föld leghangosabb állatai közé tartoznak, hangjuk ereje valószínűleg a sugárhajtású repülőgépekével vetekszik. Ritmikus "énekük" oly hangos, hogy elméletileg egy fél óceánmedencén is képesek "átkiabálni"; e kiáltások frekvenciája azonban olyan alacsony, hogy az emberi fül számára tökéletesen érzékelhetetlenek. A tudósok azt gyanítják, hogy a kék bálnák nem csupán fajtársaikkal, de más bálnafajok egyedeivel is képesek kommunikálni. Hasonlóan a többi testrészükhöz, a kékbálnáknak a fülcsontja is hatalmas, mintegy harminc centiméteres.

A bálnáknak, így a kékbálnának sincsenek hangszálai. A híres "bálnaéneket" a légzőnyílásával összeköttetésben álló billentyűkön és redőkön átpréselt levegővel kelti. Ezzel kommunikálni tud társaival, akár több száz kilométeres távolságból is, mivel hallása kitűnő. Más érzékszervére nem nagyon támaszkodhat a hideg és sötét óceánokban.

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/a_tengerek_oriasai)